

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi
Eskisehir Osmangazi University History Journal

e-ISSN: 2687-3842 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esogutd>, 7/2, Kasım 2024

Kitap İncelemesi

**Georges Minois, İntiharın Tarihi: İstemli Ölüm Karşısında Batı
Toplumu¹**

Elif Ezgi Özer*

Öz

Türkiye’de tarih çalışmaları genellikle “büyük anlatılar” etrafında yoğunlaşmış olsa da son on yıllarda sosyal tarih ve kültür tarihi gibi alanlara odaklanan çalışmaların sayısında hızlı bir artış olduğu görülmektedir. Böylece akademik tarih literatüründe toplumsal ve kültürel yaşamın karanlıkta kalan pek çok yanı gün yüzüne çıkarılmaktadır. Ancak tarihçiliğimiz için bakir bir çalışma alanı olan intihar tarihi hala aydınlatılmayı bekleyen bir konudur. Türkiye tarihyazımındaki bu boşluğa karşın Batı tarihyazımında intihar hakkında kaleme alınmış pek çok eser bulunmaktadır. Avrupa tarihinde intihar davranışının izini süren temel çalışmalardan birisi George Minois tarafından kaleme alınmış olan *İntiharın Tarihi: İstemli Ölüm Karşısında Batı Toplumu* isimli çalışmadır. Bu yazıda intihar davranışının Antik Çağ’dan yirminci yüzyıla kadar Batı toplumundaki izini tarih metodolojisi çerçevesinde inceleyen bu eser değerlendirilmektedir.

Anahtar kelime: intihar, intihar tarihi, Avrupa tarihi, sosyo-kültürel tarih

Abstract

Although historical studies in Turkey have generally focused on “grand narratives”, there has been a rapid increase in recent decades in studies concentrating on areas such as social and cultural history. Thus, many aspects of social and cultural life that have remained obscure are being brought to light in academic historical literature. However, the history of suicide, an unexplored field for our historiography, still awaits illumination. Despite this gap in Turkish historiography, there are numerous works on suicide in Western historiography. One of the fundamental studies tracing the behavior of suicide in European history within Western historiography is George Minois’ work titled *History of Suicide: Voluntary Death in Western Culture*. This article evaluates this work,

¹ Georges Minois, *İntiharın Tarihi: İstemli Ölüm Karşısında Batı Toplumu*, (Çeviren: Nermin Acar), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2008.

* Akdeniz Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Mezunu, Uzman Tarihçi, ORCID: 0000-0002-8788-4982, ozel_elifezgi@hotmail.com

which examines the trace of suicidal behavior in Western society from Antiquity to the 20th century within the framework of historical methodology.

Keywords: suicide, suicide history, European history, sociocultural history

Giriş

Türkiye’de tarih çalışmaları genellikle “büyük anlatılar” diğer bir deyişle önemli şahsiyetler, olaylar ve olgular etrafında yoğunlaşmış olsa da son on yıllarda sosyal tarih ve kültür tarihi gibi alanlara odaklanan çalışmaların sayısında da hızlı bir artış olduğu görülmektedir. Böylece akademik tarih literatüründe toplumsal ve kültürel yaşamın karanlıkta kalan pek çok yanı gün yüzüne çıkarılmaktadır. Ancak tarihçiliğimiz için bakir bir çalışma alanı olan intihar tarihi hala aydınlatılmayı bekleyen bir konudur. Türkiye tarihyazımındaki bu boşluğa karşın Batı tarihyazımında intihar davranışı hakkında kaleme alınmış çok sayıda eser bulunmaktadır. Fakat bu eserlerden Türkçeye tercüme edilenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Fransız tarihçi Georges Minois tarafından kaleme alınan *İntiharın Tarihi: İstemli Ölüm Karşısında Batı Toplumunu* isimli kitap bu alanda Türkçe çevirisi olan sayılı eserlerden biridir. Kitap, *Histoire du Suicide: La Societe Occidentale Face a la Morte Volantaire* adıyla 1995 yılında Fayard Yayınevi tarafından yayımlanmasından on üç sene sonra Nermin Acar tarafından Türkçeye çevrilmiş ve Dost Kitabevi Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Giriş, üç ana bölüm ve bir son söz yazısından oluşan bu çalışmada yazar temel olarak erken modern dönem Avrupası’nda intihar edimine karşı geliştirilen tutumları ve bu tutumlarda yaşanan değişimleri toplumsal, kültürel ve hukuksal bağlamda ele alırken zamansal bir bütünlük sağlaması ve okuyucunun yaşanan değişimleri daha iyi kavrayabilmesi için Antik ve Orta Çağ dönemlerinde yaşanan intiharlara ve bu intiharlara karşı nasıl bir tutum geliştirildiğine de değinmiştir.

Kitabın giriş bölümünde (s. 9-12) tarih disiplini açısından intihar konusunu çalışmanın yöntemsel zorlukları mercek altına alınır. Yazar bu yöntemsel zorlukları; intihar ile ilgili arşiv belgelerinin yetersiz olması, tarihçilerin konu ile ilgili mevcut belgelerin geçmişi inşa ederken nasıl işlerine yarabileceğini tam olarak anlamlandıramamaları ve intihar ediminin disiplinler arası bir çalışma konusu olmasının tarihçileri zorlaması şeklinde ifade eder. Ardından yöntemsel zorluklara rağmen intihar olgusunu müstakil bir biçimde ele alan eserlerin sayısında artış olduğunun altı çizilir. Bu eserler arasında Yolanda Grise’in *Le Suicide dans la Roma Antique*’i, Bernard Paulin’in *Du Couteau a la Plume: Le Suicide dans la Literature Anglaise de la Renaissance*’ı,

Michael Macdonald ve Terence Murphy'nin *Sleepless Souls: Suicide in Early Modern England*'ı yer almaktadır. Bu noktada yazarın intihar tarihi ile ilgili temel eserlere yer vermesinin bu alanda çalışmak isteyen ama nereden başlayacağını bilmeyen araştırmacılar için faydalı olacağı söylenebilir.

Eserin *Miras: Bastırılmış Bir Soru* başlıklı birinci bölümünde (s.13-70) Antik Çağ ve Orta Çağ'da intihar davranışı ve bu çağlarda siyasi, dini, toplumsal ve düşünsel alanda intihara karşı nasıl bir tutum değişimi yaşandığı hakkında bilgi verilir. Yazar burada konuyu tersten bir kronoloji izleyerek ele alır. Şöyle ki önce Orta Çağ Batı toplumunda yaşanan intiharlara ve bu intiharlara karşı geliştirilen sosyal, hukuki ve dini tutumlara değinilir; ardından söz konusu bu çağdaki tutumların temeline inebilmek için Antik Çağ'daki durum ele alınır. Bu bölümde ilk olarak Orta Çağ kilise kayıtlarından, papaz ve burjuvaların tutmuş olduğu günlüklerden ve adli kayıtlardan yararlanılarak 1249-1484 yılları arasında Avrupa'da meydana gelen intiharlardan bir örneklem seçilerek kronolojik olarak okuyucuya sunulur. Bu intihar örnekleminden yola çıkan yazar intiharın Orta Çağ Avrupası'nda sıra dışı bir durum olmadığı, tüm toplumsal sınıflarda ve her iki cinsiyette de görüldüğü değerlendirmesini yapar. Bölümün geri kalanında V. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar geçen sürede intiharın nasıl ölümcül bir günah ve cezalandırılması gereken bir suç olarak kabul edildiği incelenir. İlk olarak Yeni Ahit'te intihar ile ilgili açık ve kesin bir hüküm bulunmamasına ve bu muğlak durumun Avrupa'da Hristiyanlığın yayıldığı ilk dört yüz yıl boyunca intihar ile ilgili kafa karışıklığına neden olduğuna değinilir. Bu dört yüz yıl boyunca genellikle intihar edenler ve onların aileleri hoşgörü ile karşılanmış ve bunlara herhangi bir dini veya hukuki ceza uygulanmamıştır. Ancak sapkın akımların intiharı yüceltmesi ve kilise üzerinde önemli etkisi olan Aziz Augustinus'un *Civitas Dei* adlı eserinde intiharı ölümcül bir günah olarak belirtmesi ile birlikte V. yüzyıldan itibaren intihar edenlere ve onların ailelerine verilen cezaların intihar etmeyi düşünenleri caydırmak maksadıyla giderek daha sert bir hal aldığı belirtilir. V. yüzyılda başlayan intiharın bir günah ve suç olarak kabul edilmesi süreci eserde V. yüzyıldan X. yüzyıla kadar ve XI. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar olmak üzere iki dönem halinde incelenir. XI. yüzyıldan XIV. yüzyıla kadar geçen sürede kilisenin siyasi otoritesini artırmasına da bağlı olarak intihar eden kişinin cesedine ve ailesine verilen cezaların daha şiddetli ve sistematik bir hal alarak Hristiyan kanonuna girmesi üzerinde durulur. Bu bölümde, yukarıda da belirtildiği gibi, ters bir kronoloji takip edildiği için son olarak Antik Yunan ve Roma'da intihar algısı üzerinde durulur. İlk önce Antik Yunan'da intihar davranışı ve bu davranışa karşı çıkan ve onu savunan düşünce okulları dönemin

toplumsal ve siyasi atmosferi içinde incelenir. Ardından Antik Roma’da, asker ve kölelerin intiharı dışında, sıradan insanların intihar etmesi normal karşılandığı için bu davranışı engellemek amacıyla herhangi bir ceza uygulanmadığına ancak II. yüzyıldan itibaren Roma’da Stoacılın gerilemeye başladığı ve yerini intihar konusunda oldukça katı görüşlere sahip bir düşünce akımına – Yeni Platonculuk – bırakması ile birlikte Roma yasalarının intihara karşı tutumunun görece daha sert bir hal aldığına değinilir. Bunun yanı sıra Roma’da yaşanan yaşlı intiharları, siyasi intiharlar ve onuru/namusu için intihar eden Romalı ünlü isimler hakkında da bilgi verilmektedir.

Eserin ikinci bölümü *Rönesans: Önce Dile Getirilmiş Sonra Bastırılmış Bir Sorun* (s.71-203) başlığını taşımaktadır. Bu bölümde XIV-XVII. yüzyıllar arasında Avrupa’da yaşanan intiharlar dört başlık altında incelenmiştir. Bu bölümün başında XIV.yüzyıldan XVI. yüzyılın sonuna kadar geçen sürede düşünce, hukuk ve din alanında intihar ile ilgili tutumlarda bir değişim olup olmadığı sorusu ele alınır. Yazarın problematikleştirdiği bu konu ilk olarak dönemin düşünce dünyası açısından ele alınır. İntihar ile ilgili ikili anlayışın düşünce dünyasına da yansıdığı Thomas More’un *Ütopya* (1516) adlı eseri üzerinden açıklanır. Bunun yanı sıra bu zaman aralığında Avrupa düşünce dünyasında intihar ile delilik arasında bir ilişki olup olmadığını sorgulayan görüşlerin de ortaya çıktığı Sebastian Brant’ın *Deliler Gemisi* (1494) ve Erasmus’un *Deliliğe Övgü* (1511) adlı eserleri üzerinden incelenir. Edebi alanda ve düşün alanında intihara dair yeni görüşler ortaya çıkmaya başlarken ne Katolik kilisesi ne de Protestan kilisesi açısından intihar edimine karşı en ufak bir yumuşama olmadığı gibi her iki mezhepte de hala intihar ediminin, şeytanın insanı yoldan çıkarması sonucu gerçekleştiği düşüncesinin hakim olduğu bu yüzden de intihara karşı takınılan tutumların daha da sert bir hal aldığına altı çizilir. İlk alt başlığın geri kalanında Rönesans ile ortaya çıkan hümanizm ve burjuva bireyciliğinin insanları nasıl intihara sürüklediği üzerinde durulmaktadır. Ardından 1580-1620 yılları arasını ele alan ikinci alt başlığa geçilir. Bu alt başlık kapsamında Avrupa’da intihar konusunu ele alan edebiyat, felsefe ve tıp alanında kaleme alınan kitaplar incelenir. İncelenen bu eserler arasında Shakespeare’in *Hamlet*’i (1600), Montaigne’nin *Denemeler*’i (1580-1588), Marlowe’un *Faust*’u (1588), John Donne’nun *Biathanatos*’u (1610) ve Robert Burton’un *Anatomy of Melancholy*’si (1620) yer almaktadır. Bu noktada Robert Burton’un *Anatomy of Melancholy* adlı eserinin, intihar ediminin çözümlenmesi açısından, özellikle üzerinde durulur. Adı geçen bu çalışmanın bir kısmında melankolinin intihar davranışını tetiklediğine dikkat çekilir. Böylece intiharın tıbbi-psikolojik bir araştırma konusu haline gelerek dini

çözümlemelerden sıyrılmaya başladığının altı çizilir. Bu alt başlıkta son olarak yukarıda bahsi geçen zaman aralığında yayımlanan edebiyat eserlerinde intihar temasının nasıl işlendiği mercek altına alınır. Buna göre intiharın ana veya yan tema olarak ele alındığı romanlarda bu edimi kınayıcı bir ton olmadığı, daha önceki dönemlerden farklı olarak ahlak dersi verme amacının bulunmadığı sonucuna ulaşılırken tiyatro eserlerinde ise bu temanın estetik kaygılarla işlendiği ifade edilir. Bir sonraki alt başlıkta XVII. yüzyıl Avrupası'nda yaşayan tanrı bilimcilerin ve ahlakçıların intihar ve intiharın cezalandırılması hakkındaki düşüncelerine yer verilir. Kazüistlere göre intihar eden kişinin cesedi ve ailesi cezalandırılmadan önce bu kişinin özel durumu incelenmeli ve buna göre nasıl bir ceza verileceğine karar verilmelidir. Ardından Katolik ve Protestan tanrı bilimcilerin ve ahlakçıların intihar ve intiharın cezalandırılması hakkındaki düşüncelerine yer verilir. Hristiyanlık inancında önemli bir yeri olan “On Emir”den beşincisi olan “Öldürmeyeceksin” emrinin intihar için de geçerli olduğunu düşünen Katolik ve Protestan tanrı bilimciler ve ahlakçılar intihara karşı net ve sert tutumlarını sürdürürler. Son olarak hukukçularının intihar ile ilgili görüşleri aktarılır. İntiharın kınanması gereken bir davranış olduğu konusunda aynı görüşte olan hukukçuların intihar eden kişinin cesedinin ve ailesinin nasıl cezalandırılması gerektiğine ilişkin farklı görüşlerde oldukları ifade edilir. Bu alt başlığın geri kalanında intihar edimi ile ilgili tıbbi açıklamaların ilk adımlarının atılmasının hukukçuların intiharın nasıl cezalandırılması gerektiği konusundaki tartışmalarına etkisi, 1670 Kanunnamesi ve intihar eden kişinin mensup olduğu sınıfın intiharın cezalandırılması sürecini nasıl etkilediğine yer verilir. İkinci bölümün son alt başlığında ise ilk olarak XVII. yüzyıl Avrupası'nda yaşanan salgın hastalıklar ve gıda fiyatlarının yükselmesi sonucu ortaya çıkan açlığın insanları nasıl umutsuzluğa, kedere ve son adım olarak intihara sürüklediğine değinilir. Ardından yaygın olan mutsuzluk, keder ve intihar dalgasıyla başa çıkabilme ve insanları hayatta tutabilmek için ortaya çıkan yok oluş tinselliği, dindar hümanizm ve janesenizm öğretileri incelenir.

Aydınlanma Çağı: Güncelleştirilmiş ve Suç Olmaktan Çıkarılmış Bir Soru (s.205-242) başlıklı üçüncü bölümde XVII ve XVIII. yüzyıllarda İngiltere ve Fransa'da toplumsal tabakalarda intihar edimine karşı tutum değişimi, bir önceki bölümde olduğu gibi dört alt başlık çerçevesinde değerlendirilir. Bu bölüm, intiharın bir “İngiliz hastalığı” olduğu yönündeki mitin Avrupa'da nasıl ortaya çıktığının incelenmesi ile başlar. Ardından “suicide” sözcüğünün nasıl ortaya çıktığı, İngilizceye ve Fransızcaya nasıl yerleştiği hakkında bilgi verilir. Bunların yanı sıra bu alt başlıkta İngiltere'de basın

intiharın normalleştirilmesinde ve dini söylemlerden uzaklaştırılmasındaki rolü, intiharın; fakirlik, salgın hastalıklar, açlık gibi geleneksel sebeplerine kapitalizm ve kentleşmenin ortaya çıkması ile yeni sebeplerin eklenmesi, İngiliz ve Fransız aristokrasisinde artan intihar vakaları, İngiltere’de kaleme alınan intihar karşıtı eserler, intihar davalarında yargıçların intihara karşı yumuşamaya başlayan tutumu, hapisanelerde intihar sorunu ve yetkililerin bunu önleme çabaları, kazüistlerin intihara karşı tutumlarında değişiklik olup olmadığı ile dönemin İngiliz ve Fransız aydınlarının bir kısmının intiharı desteklediği diğer bir kısmının ise intihar karşıtı bir tavır takındığı üzerinde detaylı bir şekilde durulur. İkinci alt başlıkta ise XVIII. yüzyılda intihar temasını doğrudan ya da dolaylı olarak ele alan edebi ve felsefi yapıtlar ile yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan intihar ile ilgili tıbbi teoriler hakkında bilgi verilir. Öncelikle XVIII. yüzyıl Avrupası’nda edebiyat ve felsefe çevrelerinde intihar temasının nasıl ele alındığı İngiliz ve Fransız yazarlara ait yapıtlar üzerinden incelenir ve edebi eserlerde intiharı kınama amacı olmadığı tiyatro eserlerinde özellikle de tragedyalarda intihar teminin estetik amaçlarla kullanıldığı sonucuna ulaşılır. Ardından Fransa’da toplumun intiharlardan zarar gördüğünün altını çizen, filozofların Antik Çağ intiharlarına duydukları hayranlığı eleştiren ya da intiharın en ağır biçimde cezalandırılması gerektiğini savunan intihar karşıtı kitapların sayısının arttığı belirtilir. Yazara göre bu dönemde intihar karşıtı kitapların sayısındaki artış intihara karşı artan kaygının bir göstergesidir. Fransa’da artan intihar karşıtlığı ve bu davranışın bir salgına dönüşebileceği yönündeki kaygı Katolik kilisesi ve mutlakiyetçi devlet adamlarının, Aydınlanmacı filozofları ahlaki ve toplumsal yozlaşmaya yol açan intihar edimini destekledikleri yönünde suçlamalara neden olur. Fakat durumla ilgili eserde yapılan değerlendirmede yaşamı çok seven ve insanların her şeye rağmen hayatta kalmalarını savunan bu filozofların intiharın savunucusu olmadıkları hatta bu konu ile ilgili oldukça değişken ve farklı fikirlere sahip oldukları ifade edilir. XVIII. yüzyıl filozoflarının intihar ile ilgili değişken düşünceleri Montesquie’nun 1721 tarihli *Acem Mektupları*, 1734 tarihli *Consideration sur le causes de la grandeur Romains et le leur decadence* (Romalıların Yükseliş ve Çöküş Nedenleri Üzerine Düşünceler) ve 1774’te *De l’esprit des lois* (Kanunların Ruhu Üzerine) adlı eserlerindeki intihara dair düşünceleri üzerinden açıklanır. Buna ek olarak Fransız filozofların intihar hakkında ortak bir görüşe sahip olmadıkları da Voltaire’in bu hususta oldukça hoşgörülü olduğu; Diderot, d’Alembert, La Mettrie gibi isimlerin intihar karşıtlığı konusunda kesin bir hükme varamadıkları belirtilerek detaylı biçimde açıklanır. Ayrıca intiharın ardında yatan sebeplerin fizyolojik ya da zihinsel olduğunu öne süren tıp teorilerine ve intihar eğilimi olan kişiler için öne sürülen tedavi

yöntemlerine de değinilir. Bir sonraki alt başlıkta felsefi ve romantik intihar ayrımının detaylı bir biçimde üzerinde durulur. Yaşamdan bıkkınlık, varoluşsal bir anlamsızlık ve sıkıntı duygusunun sebep olduğu felsefi intiharlar David Hume'un *Essays on Suicide and Immortality of the Soul* (1783) ve Baron D'Holbach'ın *Systeme de la Nature* (1770) isimli eserleri üzerinden incelenir. Duyguların neden olduğu romantik intihar ise o dönem Avrupa'da "Werthermania" adıyla anılan bir intihar salgınına yol açtığı düşünülen Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* (1774) adlı romanı üzerinden incelenir. Bununla birlikte romantik intihar düşüncesi ile yakından ilgilenen dönemin önemli aydınlarından Madame de Stael'in intiharla ilgili görüşleri de bu başlık altında ele alınan konulardan biridir. Üçüncü bölümün son alt başlığındaysa XVIII. yüzyılda İngiltere ve Fransa'da sıradan insanların intiharlarına değinilir. Soylu sınıf kimi zaman felsefi düşüncelerin kimi zaman da romantik coşkuların etkisiyle intihar ederken sıradan insanların ise çoğunlukla maddi sebeplerle intihar ettiği hakkında bilgi verildikten sonra 1715-1788 arası yıllara ait kırsal Bretenya'da kayıt altına alınan intiharlar incelenir ve bunlardan bir seçki okuyucuya sunulur. Bu incelemeye göre köylülerin sefalet, bedensel güçsüzlük ve alkolizm gibi sebepler yüzünden intihar ettiği sonucuna ulaşılır. Bu bölümün geri kalanında Fransa'da devrim öncesi dönemde intihara karşı artan hoşgörüden rahatsız olan yönetim birimlerinin söz konusu bu davranışı yasaklamak, cezalandırmak ve gizlemek için yeni yöntemler uygulamaya başladığı; İngiltere'de ise hukukçuların intiharın suç niteliği taşıyıp taşımadığı ve intihara uygulanan cezaların devam edip etmemesi gerektiği yönündeki tartışmaları ile din adamları ve askerlerin intihar eğilimi üzerinde durulur.

Kitabın ana bölümlerinden sonra gelen *Son Söz* (s.343-370) kısmında genel olarak XIX ve XX. yüzyıllarda Fransa'da intihar anlayışındaki dalgalı değişime oldukça yüzeysel bir biçimde değinilir. Bu bölümde yazar, XVIII. yüzyılda en azından aydın kesimler tarafından insana özgü özgürlük alanı olarak görülen ve hakkında tartışmalar yapılan intiharın XIX. yüzyılda yerini delilik ya da sapkınlık gibi zihinsel/ruhsal bir rahatsızlığın işareti olarak kabul edilmesine bıraktığına, tartışmaların yerini ise derin bir sessizliğin aldığına dikkat çekmekle birlikte XX. yüzyılda intihar meselesinin, yanına başka sorunlar da eklenerek, yeniden tartışma konusu haline geldiğini de belirtir.

Kaynakça (s.371-374) kısmında ise çalışmada kaynak olarak kullanılan eserler üç gruba ayrılarak okuyucuya sunulur. İlk önce XX. yüzyılda intihar konusuyla ilgili sosyoloji, felsefe ve psikoloji alanında kaleme alınan çalışmaları içeren kısa bir listenin ardından Antik ve Orta Çağ'da gerçekleşen intiharları tarih disiplini açısından ele alan eserleri içeren bir listeye ve son olarak da, çalışmanın zamansal çekirdeğini oluşturan,

XVI-XVIII. yüzyıllarda intihar konusunu tarih disiplini açısından inceleyen eserlere yer verilir. Yazarın kullandığı kaynakları tematik ve kronolojik olarak gruplandırmasının bu alanda çalışmaya başlayacak araştırmacılar için değerli bir referans noktası olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak, bu çalışmada Minois geniş bir zaman düzleminde Batı toplumunun intihara bakış açısındaki değişimi ortaya koymaya çalışmıştır. Yazar özellikle erken modern dönem Avrupası'nda intihara karşı geliştirilen tutumların zaman içinde değişip değişmediğini çalışmasının ana sorusu haline getirmiştir. Bu soruya cevap bulabilmek için çalışma boyunca kronolojik ve problematik (sorun odaklı) bir yaklaşım benimsemiştir. Kronolojik yaklaşımın benimsenmesi intihara yönelik tutum değişimlerinin okuyucu tarafından daha kolay kavranabilmesini sağlamıştır. Çalışma, dil ve üslup bakımından oldukça açık ve anlaşılır bir biçimde Türkçeye tercüme edilmiştir. Buna karşın kitabın hem Fransızca hem de Türkçe başlığında "Batı toplumu" ifadesi geçiyor olsa da yazar esas olarak İngiltere ve Fransa'da intihara bakış açısındaki değişime odaklanmıştır. Yine kitabın başlığına bakarak okur bu çalışmada intiharın toplumsal yönüne ve toplumun bir parçası olan sıradan insanların intiharlarına değinileceğini düşünebilir. Ancak yazarın sıradan insanların intiharlarına çok az yer ayırması ve konuyla ilgili arşiv belgelerinden çok fazla yararlanmaması çalışmaya dair bir eksikliklerdir. Buna rağmen çalışma boyunca üzerinde durulan her bir dönem aralığına ait hukuk, edebiyat, düşünce ve tıp alanında intihara dair veya intihar temine az da olsa değinen eserlere yer verilmesi ve yazarın konuyla ilgili tartışmaları bu eserler üzerinden yapması okuyucunun zihninde intihar bağlamında dönemin panoramasını çizmeye yardımcı olurken aynı zamanda yazarın o dönemin kültürel kaynaklarına hakimiyetini de ortaya koyar. Bu durum ise çalışmayı, sosyal tarih alanından ziyade, kültür ve düşünce tarihi alanında önemli bir yere taşımaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında bu çalışma intihar tarihi alanında çalışmaya yeni başlayacak araştırmacılar için önemli bir başlangıç kitabı olma özelliği taşımaktadır.

Kaynakça

Minois Georges, İntiharın Tarihi: İstemli Ölüm Karşısında Batı Toplumu, (Çeviren: Nermin Acar), Dost Kitabevi Yayınları, Ankara 2008.